Hồi tưởng về những câu chuyện

KHÁM PHÁ

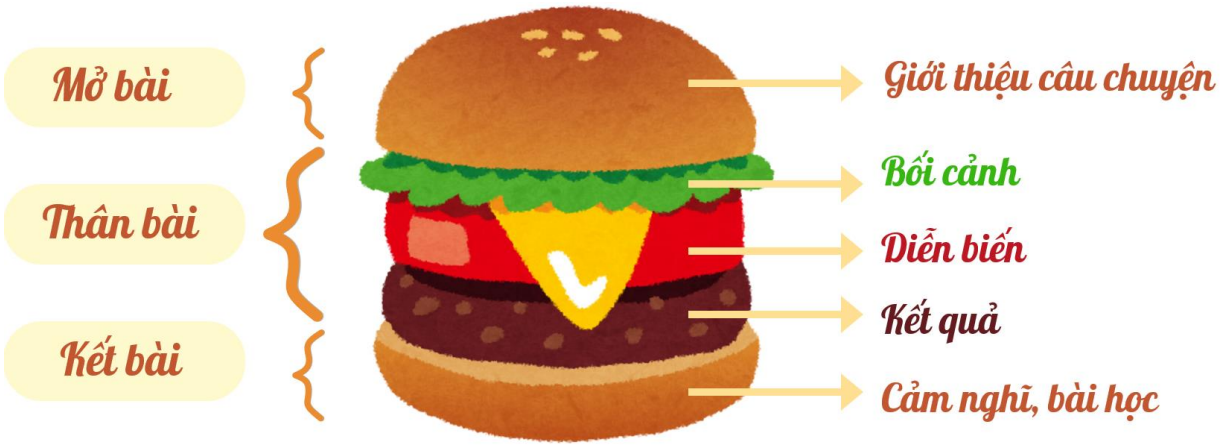
A. Phân tích đề

Đề bài: Viết bài văn kể lại câu chuyện em đã nghe, đã đọc.

Thể loại	Kể chuyện
Hình thức	Bài văn
Nội dung	Câu chuyện đã nghe, đã đọc

B. Dàn ý

BÁNH HAMBURGER KỂ CHUYỆN

1. Mở đoạn

Tên câu chuyện + Lý do biết đến + Cảm xúc, ấn tượng

Mẫu câu mở đoạn:

(1)Em đã từng đọc câu chuyện "(Tên câu chuyện)" qua (Lý do biết đến). Câu chuyện ấy khiến em (cảm xúc, ấn tượng) vì (....).

(2) Mỗi lần nghe bà kể chuyện, em như được bước vào một thế giới lung linh, huyền ảo và chan chứa tình người. Trong số những câu chuyện ấy, "(Tên câu chuyện)" là câu chuyện khiến em (cảm xúc, ấn tượng).

(3) Có những câu chuyện không chỉ đi vào trí nhớ, mà còn in sâu trong trái tim người đọc. Với em, "(Tên câu chuyện)" chính là một trong những câu chuyện như thế. Em biết đến truyện (Lý do biết đến) và (cảm xúc, ấn tượng).

Ví dụ:

Có những câu chuyện không chỉ đi vào trí nhớ, mà còn in sâu trong trái tim người đọc. Với em, "Sự tích cây vú sữa" chính là một trong những câu chuyện như thế. Em biết đến truyện qua lời kể của mẹ và cảm thấy vô cùng xúc động vì tình cảm mẫu tử thiêng liêng.

2. Thân đoạn

Bối cảnh + Diễn biến + Kết quả

a. Bối cảnh:

Từ vựng chỉ thời gian

Thời gian trong ngày: tinh mơ, tờ mờ sáng, trưa tĩnh lặng, xế chiều, chập tối, đêm đầy sao…

Thời gian theo mùa, thời tiết: khi nắng lên, lúc mưa rào, mùa lúa chín, khi trời lặng gió…

Giới thiệu chung về hoàn cảnh + nhận xét/đánh giá chung về nhân vật

Từ vựng chỉ không gian

Bầu trời: xanh biếc, trong veo, cao vời vợi, rực rỡ, mênh mông, u ám, đỏ ối (lúc hoàng hôn)

Cánh đồng: bát ngát, xanh rì, vàng óng, trải dài bất tận, thơm mùi lúa chín

Dòng sông: hiền hòa, lững lờ trôi, cuồn cuộn, xanh thẳm, lấp lánh ánh bạc

Ngọn núi: trập trùng, sừng sững, mờ xa, phủ mây trắng, xanh ngắt

Biển cả: bao la, dạt dào, xanh biếc, sóng bạc đầu, mặn mòi hương gió

Rừng cây: rậm rạp, um tùm, xanh mướt, vi vu tiếng gió, thẳm sâu

b. Diễn biến (Sự việc 1 + Sự việc 2 + ... + Sự việc cao trào)

Ví dụ: *Các sự việc theo trình tự thời gian "Ông lão đánh cá và con cá vàng"*

- Một ngày nọ, ông lão ra biển thả lưới ba lần. Hai lần đầu, ông chỉ kéo lên toàn rong rêu và rác. Đến lần thứ ba, ông bắt được một con cá vàng biết nói tiếng người.

- Cá vàng van xin ông tha mạng và hứa sẽ đáp lại bất kỳ điều ước nào. Ông lão tốt bụng đã thả cá mà không đòi hỏi gì.

- Khi về kể lại cho vợ nghe, bà lão lại nổi giận, mắng ông là ngốc nghếch, rồi bắt ông quay lại biển xin cá vàng một cái máng lợn mới. Cá vàng đồng ý.

- Nhưng lòng tham của bà lão cứ thế tăng lên. Bà ta lần lượt đòi hỏi những điều lớn hơn: một ngôi nhà to, trở thành bà phu nhân, rồi làm nữ hoàng.

Miêu tả hành động nhân vật

Đi lại: thong thả, vội vã, rảo bước, lon ton chạy, lững thững, ...

Lời nói: thì thầm, lí nhí, hét toáng, reo lên, hò hét, ...

Cử chỉ: giơ tay, vuốt ve, run rẩy, giật mình, ôm chầm lấy, kéo lê, bặm môi ..

Phản ứng: giật mình, né tránh, quay ngoắt, chồm lên, gắng gượng, ...

Hành động đặc trưng trong truyện cổ tích

Vung đũa thần, tung phép màu, hóa phép, biến mất, xuất hiện đột ngột

Phi trên mây, cưỡi ngựa thần, bay vút, lướt nhanh như gió

Hóa thành chim, biến thành đá, rút gươm, phóng tên

Từ nối chuyển tiếp giữa các sự việc

Trước hết, ban đầu, thoạt đầu, hồi ấy, hôm ấy, ngày xửa ngày xưa, vào ngày nọ

Tiếp đó, sau đó, không lâu sau, chẳng bao lâu sau, hơn nữa, bên cạnh đó

Bỗng nhiên, đột nhiên, bất ngờ, bất chợt, bất thình lình, đúng lúc ấy

Cuối cùng, sau cùng, kể từ đó, và thế là, thế là

Từ nối chuyển ý sự việc cao trào

Đột ngột, bất chợt, ngay lập tức, lập tức

Cùng lúc đó, đúng lúc ấy, vừa lúc

Không ngờ, ai ngờ, chẳng ai nghĩ rằng

Dồn dập, liên tiếp, ồ ạt, ùn ùn

Càng lúc càng…, mỗi lúc một…

Ví dụ:

Một hôm, khi ông lão thả lưới như thường lệ, bỗng nhiên ông bất ngờ bắt được một con cá vàng nhỏ xinh. Con cá run rẩy giơ vây, thì thầm cầu xin ông tha mạng và hứa sẽ ban điều ước nếu ông chịu thả nó trở về biển cả. Ông lão ngạc nhiên, há hốc miệng, nhưng vì tấm lòng nhân hậu, ông mỉm cười, nhẹ nhàng thả cá về biển mà chẳng đòi hỏi gì. Một lát sau, ông trở về kể cho vợ nghe sự việc kì diệu vừa xảy ra. Đột nhiên bà lão nổi giận, trách ông là kẻ ngốc. Bà gắt gỏng ra lệnh ông quay lại biển để xin cá vàng một cái máng lợn mới thay cho chiếc máng cũ đã sứt mẻ. Ông lão thở dài, lững thững bước đi trên bờ biển, gót chân lún sâu vào cát. Trong chốc lát, cá vàng lại hiện lên, lặng lẽ gật đầu và ban cho ông điều ước.

c. Kết quả

Cụm từ mở rộng cho phần kết truyện

Chỉ cảm xúc tích cực: vui sướng, hân hoan, hạnh phúc, ấm áp, mãn nguyện, phấn khởi, rạng rỡ

Chỉ cảm xúc tiêu cực: buồn bã, tiếc nuối, lặng lẽ, cay đắng, hụt hẫng

Chỉ sự thay đổi: từ đó, kể từ hôm ấy, từ ngày ấy trở đi, từ đó về sau

Kết quả: sống hạnh phúc bên nhau mãi mãi, trở lại nguyên hình, thoát khỏi lời nguyền, bị trừng phạt thích đáng, được phong làm vua / hoàng hậu, hóa giải mọi hiểu lầm, giành lại kho báu, đánh bại quái vật, ...

3. Kết bài

Bài học + Cảm xúc + Liên tưởng

Mẫu câu:

(1) Câu chuyện ấy đã để lại trong em ..... . Từ đó, em nhận ra rằng ..... .
(2) Dù câu chuyện đã khép lại, nhưng dư âm của nó vẫn vọng lại trong em một cảm xúc ..... . Câu chuyện mang lại một bài học sâu sắc..... . Em tự hứa sẽ ..... trong cuộc sống hằng ngày.

Ví dụ:

Câu chuyện ấy đã để lại trong em cảm xúc bồi hồi và xúc động. Từ đó, em nhận ra rằng chúng ta cần sống chan hòa, biết yêu thương và biết đủ thì sẽ luôn hạnh phúc và mang những điều kì diệu đến với mọi người.

THỰC HÀNH

1 Đọc đoạn văn sau và xác định các thông tin trong bối cảnh của câu chuyện "Ông lão đánh cá và con cá vàng".

Ngày xửa ngày xưa, có hai vợ chồng ông lão đánh cá nghèo sống trong một túp lều nhỏ tạm bợ bên bờ biển xanh mênh mông. Hằng ngày, ông lão cần mẫn ra khơi trong chiếc thuyền con cũ nát, tay run run kéo từng mẻ lưới, mong bắt được vài con cá nuôi sống qua ngày. Còn bà lão thì ngồi trong nhà, lặng lẽ kéo sợi bên bếp lửa nhỏ, gương mặt lúc nào cũng cau có, khó chịu. Dù cuộc sống thiếu thốn, bữa đói bữa no, nhưng họ vẫn cố gắng sống qua ngày.

Câu hỏi:

1. Câu chuyện xảy ra khi nào? Ở đâu?

.....

.....

.....

2. Nhân vật chính là ai? Họ đang làm gì?

.....

.....

.....

3. Hoàn cảnh, cảm xúc ra sao?

.....

.....

.....

2 Dựa vào câu chuyện "Sự tích cây khoai lang", em hãy tìm các thông tin để hoàn thiện sơ đồ.

Sự tích cây khoai lang

Ngày xưa, có hai bà cháu nghèo khổ, hằng ngày phải đi đào củ mài để ăn. Một hôm, cậu bé nói với bà:

- Bà ơi, cháu đã lớn. Cháu sẽ làm nương, trồng lúa để có gạo nấu cơm.

Từ đó, cậu bé chăm chỉ trồng cấy trên nương. Năm đó, gần đến ngày thu hoạch lúa thì chẳng may khu rừng bị cháy. Nương lúa thành tro. Cậu bé buồn quá, nước mắt trào ra. Bỗng, Bụt hiện lên, bảo:

- Ta cho con một điều ước, con ước gì?

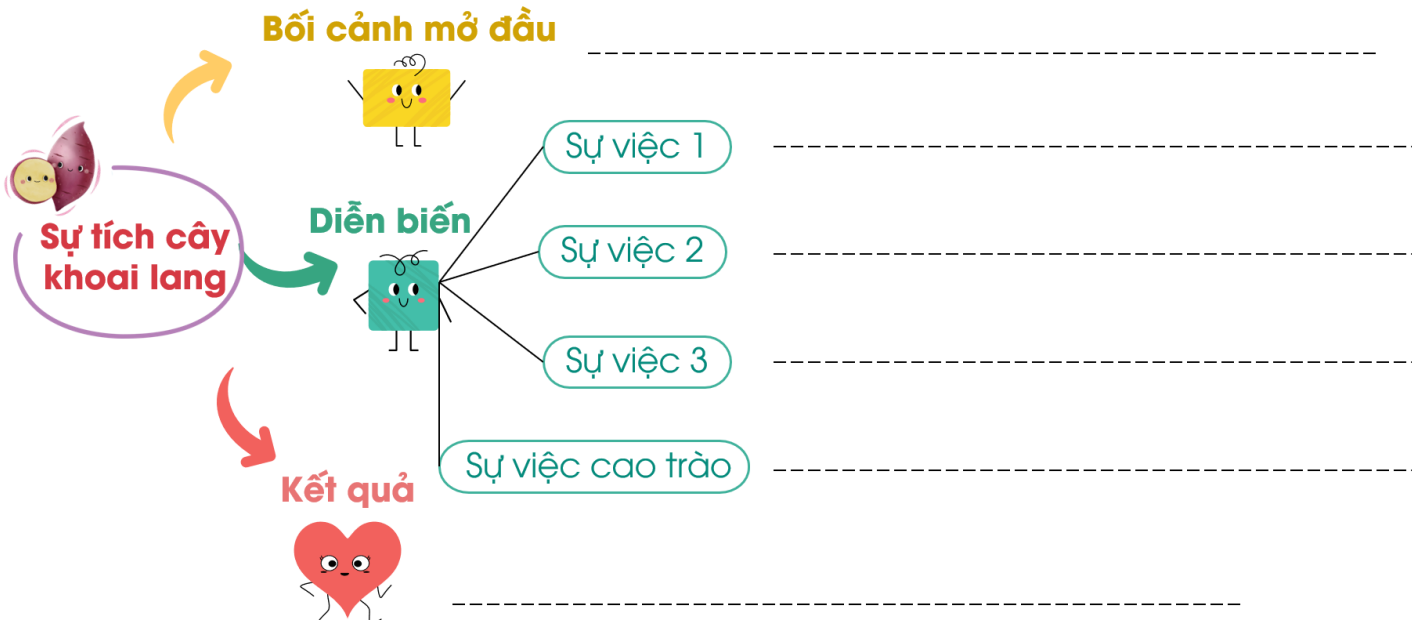
- Dạ, con chỉ mong bà của con không bị đói khổ.

Bụt gật đầu và biến mất. Hôm ấy, cậu bé đào được củ gì rất lạ. Củ bị lửa rừng hun nóng, có mùi thơm ngòn ngọt. Cậu bé nếm thử, thấy rất ngon, bèn đào thêm mấy củ nữa đem về cho bà. Bà tấm tắc khen ngon và thấy khỏe hẳn ra. Cậu bé kể lại câu chuyện gặp Bụt cho bà nghe, bà nói:

- Vậy củ này chính là Bụt ban cho đấy. Cháu hãy vào rừng tìm thứ cây quý đó đem trồng khắp bìa rừng, bờ suối để người nghèo có cái ăn.

Cậu bé làm theo lời bà dặn. Chỉ mấy tháng sau, loài cây lạ mọc khắp nơi, rễ cây phình to ra thành củ có màu tím đỏ. Từ đó, nhà nhà hết đói khổ. Mọi người gọi cây đó là "khoai lang". Đến bây giờ, khoai lang vẫn được nhiều người ưa thích.

Sơ đồ

HƯỚNG DẪN GIẢI

1 Đọc đoạn văn sau và xác định các thông tin trong bối cảnh của câu chuyện "Ông lão đánh cá và con cá vàng".

Ngày xửa ngày xưa, có hai vợ chồng ông lão đánh cá nghèo sống trong một túp lều nhỏ tạm bợ bên bờ biển xanh mênh mông. Hằng ngày, ông lão cần mẫn ra khơi trong chiếc thuyền con cũ nát, tay run run kéo từng mẻ lưới, mong bắt được vài con cá nuôi sống qua ngày. Còn bà lão thì ngồi trong nhà, lặng lẽ kéo sợi bên bếp lửa nhỏ, gương mặt lúc nào cũng cau có, khó chịu. Dù cuộc sống thiếu thốn, bữa đói bữa no, nhưng họ vẫn cố gắng sống qua ngày.

Câu hỏi:

1. Câu chuyện xảy ra khi nào? Ở đâu?

Câu chuyện xảy ra từ thuở rất lâu "Ngày xửa ngày xưa", ở bên bờ biển xanh mênh mông, trong một túp lều nhỏ tạm bợ.

2. Nhân vật chính là ai? Họ đang làm gì?

Có hai vợ chồng ông bà già. Hằng ngày ông ra khơi đánh bắt cá, bà ở nhà kéo sợi.

3. Hoàn cảnh, cảm xúc ra sao?

Cuộc sống thiếu thốn nhưng ông lão vẫn cần mẫn làm việc, bà lão thì gương mặt lúc nào cũng cau có, khó chịu.

2 Dựa vào câu chuyện "Sự tích cây khoai lang", em hãy tìm các thông tin để hoàn thiện sơ đồ.

Bối cảnh mở đầu: Ngày xưa, có hai bà cháu sống nghèo khổ, hằng ngày đi đào củ mài để ăn qua ngày.

Sự việc 1: Cậu bé lớn lên, xin bà đi làm nương trồng lúa để có cái ăn. Nhưng rừng bị cháy, nương lúa bị thiêu rụi.

Sự việc 2: Cậu buồn bã khóc và được Bụt hiện lên cho một điều ước. Cậu bé xin Bụt cho bà không bị đói khổ. Bụt gật đầu rồi biến mất

Sự việc 3: Cậu bé đào được một loại củ lạ do lửa rừng hun, có mùi thơm ngon và bổ dưỡng.

Sự việc cao trào: Bà dặn cậu bé trồng giống cây đó khắp nơi để giúp người nghèo có cái ăn. Cậu bé nghe lời bà, đem giống cây lạ trồng khắp bìa rừng, bờ suối.

Kết quả: Loài cây lạ mọc nhanh, cho củ màu tím đỏ – gọi là khoai lang. Từ đó, mọi người hết đói khổ.